مــارکس و ئەنـــارکیزم*-9-.. و: زاهیر باهیر

نوسینی : Rudolf Rocker

ساڵی 1925

و: زاهیر باهیر

IV

بەشی نۆیەم

بە دڵنیاییەوە ئەرکی لینین کارێکی ئاسان نەبوو: لە لایەکەوە ناچار بوو سازشی بوێرانە بەرامبەر بە مەیلی دژە دەوڵەتی ئەنارکیستەکان بکات، لە لایەکی دیکەشەوە دەبوو نیشانی بدات کە هەڵوێستەکەی بە هیچ شێوەیەک ئەنارکیستی نییە، بەڵکو تەنیا مارکسیستییە. وەک دەرئەنجـــامێکی حــەتمــی ئەمە، لای هەمـــوو مرۆڤێکـــی خـــاوەنلۆژکی دروستبیرکەرەوە، کارەکانی پڕن لە هەڵە. نموونەیەك نیشان دەدات کە جەختکردنەوەیە لەسەر خواستێك ئەوەندەی بکرێت تاکو مەیلێکی گوایە دژە دەوڵەت لە مارکسدا بخاتە بەرچاو. بۆ ئەمەش لینین ئەو بڕگە بەناوبانگەی مارکس کە لە ‘ شەڕی ناوخۆ لە فەرەنسادا’ نوسیوێتی دەهێنێتەوە کە مارکس پەسەندی ئەوە دەکات کە کۆمۆن دەستی کردووە بە لە ڕەگ هەڵکێشانی دەوڵەتی مشەخۆر. بەڵام لینین ئەوەی بە بیر نەهێنایەوە کە مارکس بەو قسەیەی کە بە ئاشکرا لەگەڵ هەموو ئەو شتانەی کە پێشتر وتوویەتی، ناچار بووە بۆ لایەنگرانی باکونین سازش بکات، کە ئەو کاتە لە دژی ئەوان سەرقاڵی خەباتی□کی زۆر سەخت بوو.

تەنانەت فرانز مێهرینگ (Franz Mehring) کە ناتوانرێت گومانی هاوســۆزی لەگەڵ زۆرینەی سۆسیالیســتەکاندا لێ بکرێــت، لە دوایــن کتێبی کارل مارکسدا ناچار بوو دان بەوەدا بنێت کە ئەمە سازشێك بوو ، کە دەڵێت: “ بە هەر حاڵ چەندێك هەموو وردەکارییــەکانی ئەم بەرهەمە ڕەنگە دروستی تیدا بێت ، بەڵام گومانی تیا نیە فکری ناوەرۆکەکەی ناکۆکە بە هەموو ئەو بۆچوونانەی کە مارکس و ئەنگڵس چارەکە سەدەیەك پێشتر لە دوای مانیفێستی کۆمۆنیستەوە بانگەشەیان بۆ دەکرد.”

باکۆنین ڕاست بوو کاتێ کەو وتی ” دیمەنی راپەرینە شۆڕشگێریە چەکدارییــەکەی بزوتنەوەی کۆمیــۆن هێندە کاریگەر بوو تەنانەت بیرو باوەڕی مارکسییەکانیش کەوتبووە ژێر پرسیارەوە، بۆیە ناچاربوون دان بە کار و ڕەفتارەکانی کۆمیــۆندا بنێن و پشتیوانی لێبکەن ،

بگرە لەوەش زیاتر لە دژی قەناعەت لەژیك و باوەڕی خۆیان وەستانەوە و خۆیان دایە پاڵ کۆمیتەن و تەباز و ئامانجەکانیان پەسەند کرد.
ئەمە گەمەیەکی کۆنەقاوەی کۆمیدی بوو کە وەك کارەکی گۆوجانە و و نا ئاسایی هاتبەتە پێش چاو بەڵام پێویست بوو، چونکە شەشەکە جۆش و خرۆشەکی ئاوای هەنابووە کایەوە ئەگەر مارکسییەکان هەوڵیان بدایە دەست بە بیرو باوەڕی ڕەق و تەقیانەوە بگرن و خۆیان پێراوەز دەکـــرد و دەکەوتنە بەر تـــانە و پشتتەکردنـــی خەڵـــک و دادەبڕان دەچوونەوە ناو خەڵوەتگەی ئایدەلۆژیای خۆیانەوە. “**

درێژەی هەیە

....

*وەرگێڕانـــی ئـەم ئەم وتـــارە بە مەبەســـتی چەلەحـــانەی نەـــوانی مارکسییەکان و ئەنارکیستەکان نییە بەڵکو بە ڕوونکردنەوە یا تیشك خستنە سەر هەندێك لایەنی تاریکی دوو کەسایەتی زەر گەورەیە کە مارکس و پرەدۆنە . بەتایبەت مارکس کە مارکسییە کوردەکان بە ئاگای ئەوە نین کە مارکسی لاو ، لاوەکی یاخیی ، کۆمەنیست بووە، بەڵام مارکسی بە تەمەن ڕادیکالییەکەی وردە وردە کاڵ دەبێتەوە تا ئەو جێیەی کە خەباتی پڕۆلیتاریا بەرەو پەڕڵەمانتاریزم دەبات .
بەڕای من زەرووره کە مارکس وەکو خۆی کە بووە ببینین، نەك وەکو ئەوەی کە دەمانەوێت .
**باکەنین لەبردا وتویەتی ” They tried to retreat into the ivory tower of their dogma ” لەبەر ئەوەی ئەمە تەـــرمەکە ، منیـــش بەو شێوەیە سەرەوە وەرمگێڕاوە.